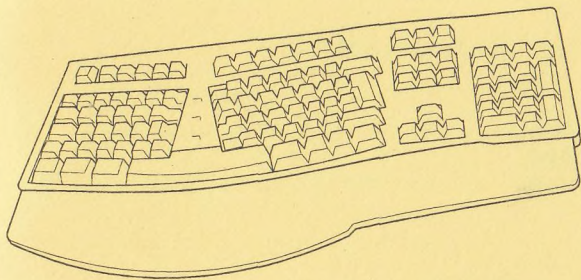

ІНФОРМАТИКА ТА СИСТЕМНІ НАУКИ (ІСН-2014)

Матеріали
V Всеукраїнської
науково-практичної конференції
за міжнародною участю

(м. Полтава, 13–15 березня 2014 року)

*Присвячується 10-річчю
кафедри математичного
моделювання та соціальної
інформатики ПУЕТ*

ПОЛТАВА
2014

Українська Федерація Інформатики
Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)

**ІНФОРМАТИКА ТА
СИСТЕМНІ НАУКИ
(ІСН-2014)**

**МАТЕРІАЛИ
V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

(м. Полтава, 13–15 березня 2014 року)

За редакцією професора О. О. Ємця

*Присвячується 10-річчю кафедри
математичного моделювання та
соціальної інформатики ПУЕТ*

**Полтава
ПУЕТ
2014**

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Співголови:

І. В. Сергієнко, д. ф.-м. н., професор, академік НАН України, генеральний директор Кібернетичного центру НАН України, директор Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;

О. О. Нестуля, д. і. н., професор, ректор ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Члени програмного комітету:

В. К. Зайрака, д. ф.-м. н., професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу оптимізації чисельних методів Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;

Г. П. Донець, д. ф.-м. н., с. н. с., завідувач відділу економічної кібернетики Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;

О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор, завідувач кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;

В. А. Заславський, д. т. н., професор, професор кафедри математичної інформатики Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

О. С. Куценко, д. т. н., професор, завідувач кафедри системного аналізу і управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

О. М. Литвин, д. ф.-м. н., професор, завідувач кафедри вищої та прикладної математики Української інженерно-педагогічної академії;

О. С. Мельниченко, к. ф.-м. н., професор, професор кафедри математичного аналізу та інформатики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

А. Д. Тевяшев, д. т. н., професор, академік Української нафтогазової академії, завідувач кафедри прикладної математики Харківського національного університету радіоелектроніки;

Т. М. Барболіна, к. ф.-м. н., доцент, завідувач кафедри математичного аналізу та інформатики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

I-74 Інформатика та системні науки (ICH-2014) : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 13–15 березня 2014 року) / за ред. О. О. Ємця. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 335 с.

ISBN 978-966-184-152-8

Матеріали конференції містять сучасну проблематику в таких галузях інформатики та системних наук, як теоретичні основи інформатики та кібернетики, математичне моделювання й обчислювальні методи, математичне та програмне забезпечення обчислювальних машин і систем, системний аналіз і теорія оптимальних рішень. Представлено доповіді, що відображають проблеми сучасної підготовки фахівців з інформатики, прикладної математики, системного аналізу та комп'ютерних інформаційних технологій.

Матеріали конференції розраховано на фахівців із кібернетики, інформатики, системних наук

УДК 004+519.7
ББК 32.973я431

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

© Вищий навчальний збірник Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і
торгівлі», 2014

ISBN 978-966-184-152-8

Згурька М. А., Литвин О. М. Метод поліноміальної інтерлінації вектор функції $\vec{w}(x, y, z, t)$ на вертикальних прямих	95
Емец А. О. О допусковых решениях с разным типом принадлежности нечетких линейных систем уравнений.....	97
Емец Є. М. О досвіді впровадження та розробки дистанційних курсів в ПУЕТ	106
Емец О. О., Ольховська О. В. Алгоритм монотонного ітераційний метод розв'язування задач комбінаторної оптимізації ігрового типу на переставленнях.....	106
Емец О. О., Ольховський Д. М., Ольховська О. В. Методи розв'язування комбінаторних оптимізаційних задач ігрового типу на переставленнях: числові експерименти	110
Емец О. О., Парфьонова Т. О. Алгоритм утворення системи, що описує вершину многогранника розміщень на основі його незвідної системи.....	113
Емец О. О., Чілікіна Т. В. Нелінійна модель задачі комівояжера: метод гілок та меж.....	118
Зыонг Куок Хоанг. Косвенное измерение надежности при моделировании случайных процессов.....	122
Ивченко Е. И., Божко В. И. Сервисный подход в развитии ИТ-инфраструктуры предприятий потребительской кооперации.....	125
Ивченко Є. І., Божко В. І., Карнаухова Г. В. Методика оцінки ефективності ІТ-інфраструктури підприємств споживчої кооперації	128
Калинников И. С. Сложность поиска оптимальной композиционной модели Пипшиц-ограниченной функции	133
Калинникова С. С. Исследование сложности проблемы обнаружения скрытых узлов подвижных радиосетей.....	125

щих нечеткие данные [1–11]. В [12] дан анализ таких систем с использованием аппарата интервальных систем [13].

В докладе дается понятие допусковых решений таких систем разных типов и осуществляется их характеристикация.

Необходимые факты из теории нечетких чисел и интервальных систем

Нечетким число называют множество пар $A = \{a \mid \mu(a) \mid a \in [a_L, a_R] \subset R^1, \mu \in [0, 1]\}$.

Носителем нечеткого числа A называют множество $\{a\}$ чисел $a \in R^1$ в множестве пар, образующих нечеткое число A . Функцией принадлежности называют функцию, ставящую в соответствие $\forall a$ число $\mu(a)$.

Нечеткое число называют дискретным, если мощность носителя $\{a\}$ конечна (синоним – нечеткое число с дискретным носителем). Нечеткое число называют континуальным, если носитель $\{a\}$ имеет мощность континуума (синоним нечеткое число с континуальным носителем). Точки a носителя нечеткого числа A называют пиковыми, если $\mu(a) = 1$.

Пусть элементы носителя дискретного нечеткого числа A пронумерованы так, что $a_1 < a_2 < \dots < a_n$.

Дискретное число называют однопиковым, если набор подряд идущих чисел носителя $\alpha_L = a_{i+1}, a_{i+2}, \dots, a_{i+p} = \alpha_R$, для которых функция принадлежности равна единице, единственен. Точки $\alpha_L = a_{i+1}, a_{i+2}, \dots, a_{i+p}$ называют пиком числа A . Если $p = 1$, то такой пик называют острым, иначе – не острым.

Континуальное нечеткое число A называют однопиковым, если отрезок $[\alpha_L, \alpha_R] \subset (a_L, a_R)$, для всех чисел a которого $\mu(a) = 1$, единственный. Отрезок $[\alpha_L, \alpha_R]$ называют пиком числа A . Если $\alpha_L = \alpha_R$, то пик называют острым, иначе – не острым.

Нечеткое число называют нормальным, если функций принадлежности слева от первого (левого) пика не убывающая, а справа от последнего (правого) пика не возрастающая.

Нормальное однопиковое число называют стандартным. Оно может быть как дискретным, так и континуальным.

Стандартизированным нечетким числом называют дискретное нечеткое число вида $A = \{\underline{a}_0 | 0; \underline{a}_1 | 0,25; \underline{a}_2 | 0,5; \underline{a}_3 | 0,75; \underline{a}_4 | 1; \bar{a}_4 | 1; \bar{a}_3 | 0,75; \bar{a}_2 | 0,5; \bar{a}_1 | 0,25; \bar{a}_0 | 0\}$, где $\underline{a}_0 < \underline{a}_1 < \underline{a}_2 < \underline{a}_3 < \underline{a}_4 \leq \bar{a}_4 < \bar{a}_3 < \bar{a}_2 < \bar{a}_1 < \bar{a}_0$. Число A удобно задавать упорядоченной десяткой $A = (\underline{a}_0, \underline{a}_1, \underline{a}_2, \underline{a}_3, \underline{a}_4, \bar{a}_4, \bar{a}_3, \bar{a}_2, \bar{a}_1, \bar{a}_0)$. Если пик острый, то $\underline{a}_4 = \bar{a}_4$.

Из стандартного нечеткого континуального числа стандартизированное можно получить дискретизацией носителя по значениям $0,25i$ функции принадлежности, $i \in \{0, 1, 2, 3, 4\} = J_4^0 = \{0, 1, 2, 3, 4\}$. При этом концы $\underline{a}_i, \bar{a}_i$ интервалов $[\underline{a}_i, \bar{a}_i]$ определяются условиями: $\forall a \in [\underline{a}_i, \bar{a}_i] \mu(a) \in [0,25i, 1], \forall \varepsilon > 0 \mu(\underline{a}_i - \varepsilon) < 0,25i; \mu(\bar{a}_i + \varepsilon) < 0,25i, \underline{a}_0 = a_L; \bar{a}_0 = a_R$.

Получение стандартизированного нечеткого числа из стандартного дискретного осуществимо по алгоритмам из [14, 15].

Далее будем рассматривать только стандартизированные нечеткие числа, поэтому слово «стандартизированное» будем опускать.

Введем в соответствии с [13] необходимую терминологию интервальных матриц.

Пусть \underline{A}, \bar{A} – две $m \times n$ матрицы с действительными элементами, т. е. $\underline{A}, \bar{A} \in R^{m \times n}$. При $n=1$ такая матрица – это вектор-столбец. Пусть \underline{A} поэлементно не больше \bar{A} , обозначим это $\underline{A} \leq \bar{A}$.

Множество матриц A , удовлетворяющих условию $\underline{A} \leq A \leq \bar{A}$, называют интервальной матрицей. Обозначим ее I_A , т. е. $I_A = \{A | \underline{A} \leq A \leq \bar{A}\}$. Матрицу \underline{A} называют нижней, а матрицу \bar{A} – верхней границами интервальной матрицы I_A , которую также обозначают так: $I_A = [\underline{A}, \bar{A}]$. Матрицу $A_c = \frac{1}{2}(\underline{A} + \bar{A})$

называют средней матрицей для I_A , а матрицу $\Delta = \frac{1}{2}(\bar{A} - \underline{A})$ – матрицей радиусов для I_A . Очевидно, что элементы Δ_{ij} – матрицы радиусов неотрицательны: $\Delta_{ij} \geq 0 \quad \forall i = \overline{1, m}, \forall j = \overline{1, n}$.

Согласно определений A_c и Δ имеем: $\underline{A} = A_c - \Delta$; $\bar{A} = A_c + \Delta$. Поэтому, I_A можно представить и так: $I_A = [A_c - \Delta, A_c + \Delta]$ или $I_A = \{A \mid |A - A_c| \leq \Delta\}$, где модуль (абсолютная величина) $|B|$ матрицы $B = (b_{ij}) \in R^{m \times n}$ определяется как матрица $|B| = (|b_{ij}|) \in R^{m \times n}$.

Интервальным вектором-столбцом I_b называют интервальную матрицу с одним столбцом. Будем I_b с использованием \bar{b} – верхней и \underline{b} – нижней границ для I_b обозначать так: $I_b = \{b \mid \underline{b} \leq b \leq \bar{b}\}$, где $\underline{b}, \bar{b} \in R^m$. Вектор $b_c = \frac{1}{2}(\underline{b} + \bar{b})$ называют средним вектором интервального вектора I_b , а вектор $\delta = \frac{1}{2}(\bar{b} - \underline{b})$ – вектором радиусов для I_b . Таким образом, $I_b = [\underline{b}, \bar{b}] = [b_c - \delta; b_c + \delta]$.

Используя понятие интервальной матрицы, введем понятие нечеткой матрицы.

Определение 1. Нечеткой матрицей F_A назовем пятислойную таблицу (матрицу, массив), состоящую на каждом слое t , $t \in J_4^0$, из интервальных матриц $I_A^t = [\underline{A}^t, \bar{A}^t]$, где матрицы $\underline{A}^t = (a_{ijt}) \in R^{m \times n}$, $\bar{A}^t = (\bar{a}_{ijt}) \in R^{m \times n}$, а числа \bar{a}_{ijt} , a_{ijt} – это элементы стандартизированного нечеткого числа $a_{ij} = (a_{ij0}, a_{ij1}, a_{ij2}, a_{ij3}, a_{ij4}, \bar{a}_{ij4}, \bar{a}_{ij3}, \bar{a}_{ij2}, \bar{a}_{ij1}, \bar{a}_{ij0})$.

Число t будем называть номером слоя матрицы F_A , матрицу I_A^t – слоем t матрицы F_A , а нечеткую матрицу F_A обозначать (a_{ij}) или (\bar{a}_{ij}) $i = \overline{1, m}; j = \overline{1, n}; t \in J_4^0$.

Если $n=1$, то нечеткую матрицу назовем нечетким вектором-столбцом с m нечеткими координатами $b_i = (\underline{b}_{i0}, \underline{b}_{i1}, \underline{b}_{i2}, \underline{b}_{i3}, \underline{b}_{i4}, \bar{b}_{i4}, \bar{b}_{i3}, \bar{b}_{i2}, \bar{b}_{i1}, \bar{b}_{i0})$ и обозначим $F_b = (b_i)$ или $F_b = (b_{it})$ $i = \overline{1, m}, t \in J_4^0$.

Вектор $I_b^t = [\underline{b}^t, \bar{b}^t]$, где $\underline{b}^t = (\underline{b}_{1t}, \underline{b}_{2t}, \dots, \underline{b}_{mt})$, $\bar{b}^t = (\bar{b}_{1t}, \bar{b}_{2t}, \dots, \bar{b}_{mt})$, назовем t -м слоем вектора F_b , а вектор F_b – пятислойным.

Интервальной линейной системой уравнений $I_A x = I_b$ называют семейство всех систем линейных уравнений

$$Ax = b, \quad (1)$$

где

$$A \in I_A; \quad b \in I_b. \quad (2)$$

Определение 2. Нечеткой линейной системой уравнений

$$F_A x = F_b \quad (3)$$

назовем совокупность пяти интервальных линейных систем уравнений

$$\begin{cases} I_A^4 x = I_b^4; \\ I_A^3 x = I_b^3; \\ I_A^2 x = I_b^2; \\ I_A^1 x = I_b^1; \\ I_A^0 x = I_b^0; \end{cases} \quad (4)$$

где F_A и I_A^t , F_b и I_b^t , $t \in J_4^0$ соотносятся между собой согласно определению 1, то есть I_A^t есть слой t матрицы F_A , а I_b^t есть слой t вектора F_b .

Имеет место включения (см. теорему 1 из [12]): $I_A^t \subset I_A^{t-1}$, $I_b^t \subset I_b^{t-1} \quad \forall t \in \{0, 1, 2, 3\} = J_3^0$, где знак \subset может означать и равенство.

Допусковые решения нечеткой линейной системы уравнений

Поставим в соответствие каждой интервальной линейной системе уравнений из (4) $I_A^t x = I_b^t$, $t \in J_4^0$, семейство с номером t систем линейных уравнений вида (1) с данными вида (2) соответственно:

$$A^t x = b^t;$$

$$A^t \in I_A^t; \quad b^t \in I_b^t.$$

Определение 3. Назовем вектор $x \in R^n$ допусковым с типом принадлежности $\langle t, \tau \rangle$ решением нечеткой линейной системы вида (3) $F_A^t x = F_b^\tau$, если для него выполняется условие:

$$A^t x = I_b^\tau \quad \forall A^t \in I_A^t, \quad t, \tau \in J_4^0.$$

Название решения объясняется тем, что вектор $A^t x$, определяемый данными со значениями принадлежности не меньше $0,25t$, остается внутри интервала (интервала «допусков») I_b^τ , определяемого данными со значением функций принадлежности не меньше $0,25\tau$, независимо от выбора матрицы $A^t \in I_A^t$.

Определение 3 может быть представлено в виде: вектор x , называемый допусковым с типом принадлежности $\langle t, \tau \rangle$ решением нечеткой системы (3), должен удовлетворять условию

$$\{A^t x \mid A^t \in I_A^t\} \subset I_b^\tau. \quad (5)$$

Заметим, что определение 3 вводит в рассмотрение 25 допусковых решений, соответствующих разным значениям $t, \tau \in J_4^0$. В работе [12] числовым значениям $t(\tau)$ приписывается определенный смысл, который мы будем иметь в виду и в этой работе. Тип $t=0$ ($\tau=0$) будем называть нечетким, $t=1$ ($\tau=1$)

будем называть квазинечетким, $t=2$ ($\tau=2$) – полунечетким (синоним – получетким), $t=3$ ($\tau=3$) тип назовем квазичетким, а при $t=4$ ($\tau=4$) – четким. Такие названия определяются соответствующим значением функций принадлежности – не меньше $0,25t$ ($0,25\tau$ соответственно) – согласно определению стандартизированного нечеткого числа (см. табл. 1).

Таблица 1 – Типы принадлежности допусковых решений

$\tau \backslash t$	0	1	2	3	4
0	нечетко-нечеткий	нечетко-квазинечеткий	нечетко-полунечеткий	нечетко-квазичеткий	нечетко-четкий
1	квазинечетко-нечеткий	квазинечетко-квазинечеткий	квазинечетко-полунечеткий	квазинечетко-квазичеткий	квазинечетко-четкий
2	полунечетко-нечеткий	полунечетко-квазинечеткий	полунечетко-полунечеткий	полунечетко-квазичеткий	полунечетко-четкий
3	квазинечетко-нечеткий	квазинечетко-квазинечеткий	квазинечетко-полунечеткий	квазинечетко-квазичеткий	квазинечетко-четкий
4	четко-нечеткий	четко-квазинечеткий	четко-полунечеткий	четко-квазичеткий	четко-четкий

Напомним определение слабого решения [13] интервальной линейной системы уравнений

$$I_A^t x = I_b^t, \quad (6)$$

где

$$I_A^t = \{ \underline{A}^t \leq A^t \leq \bar{A}^t \}, \quad I_b^t = \{ \underline{b}^t \leq b^t \leq \bar{b}^t \}.$$

Вектор $x \in R^n$ называется слабым решением системы (6), если он удовлетворяет для некоторых $A^t \in I_A^t$; $b^t \in I_b^t$ системе $A^t x = b^t$.

Для множества, стоящего в левой части соотношения (5), справедливо следующее утверждение.

Лемма 1. Если I_A^t – интервальная матрица $[\underline{A}^t, \bar{A}^t]$, где $\underline{A}^t, \bar{A}^t \in R^{m \times n}$, а $x \in R^n$, тогда

$$\{ A^t x \mid A^t \in I_A^t \} = [A_c^t x - \Delta^t | x|, A_c^t x + \Delta^t | x|].$$

Эту лемму используем для доказательства эквивалентности разных описаний допусковых решений нечеткой линейной системы уравнений.

Теорема 2. Следующие утверждения эквивалентны:

1) x – допусковое с типом принадлежности $\langle t, \tau \rangle$ решение нечеткой линейной системы вида (3) $F_A x = F_b$;

2) x – удовлетворяет неравенству $|A_c^t x - b_c^\tau| \leq -\Delta^t |x| + \delta^\tau$;

3) $x = x_1 - x_2$, где x_1, x_2 удовлетворяют условиям:

$$\bar{A}^t x_1 - \underline{A}^t x_2 \leq \bar{b}^\tau; \quad (7)$$

$$\underline{A}^t x_1 - \bar{A}^t x_2 \geq \underline{b}^\tau; \quad (8)$$

$$x_1 \geq 0; \quad x_2 \geq 0. \quad (9)$$

Замечание. Проверка того, что x является допусковым с типом принадлежности $\langle t, \tau \rangle$ решением нечеткой системы (3), может быть осуществима за полиномиальное время, поскольку это простая проверка разрешимости системы (7)–(9).

В работе введено понятие допускового с типом принадлежности $\langle t, \tau \rangle$ решения нечеткой линейной системы уравнений и дана его характеристика.

Дальнейшее направление исследований – проведение числовых экспериментов по проверке решения нечеткой системы на допусковость.

Информационные источники

1. Заде Л. А. Понятие лингвистической переменной и его применение к принятию приближенных решений / Л. А. Заде. – М: Мир, 1976 – 165 с.
2. Кофман А. Введение в теорию нечетких множеств / А. Кофман. – М.: Радно и связь, 1982. – 432 с.
3. Сергиенко И. В. Применение понятий размытой математики для формализации и решения комбинаторных оптимизационных задач / И. В. Сергиенко, М. Ф. Каспшицкая // Кибернетика и системный анализ. – 1995. – № 2 – С. 158–162.
4. Сергиенко И. В. Об одной нечеткой задаче многопараметрического выбора оптимальных решений / И. В. Сергиенко, И. Н. Парасюк, М. Ф. Каспшицкая // Кибернетика и системный анализ. – 2003. – № 2. – С. 3–15.

5. Ємець О. О. Розв'язування задач комбінаторної оптимізації на нечітких множинах : монографія [Електронний ресурс] / О. О. Ємець, Ол-ра О. Ємець. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 239 с. – Режим доступу: <http://dspace.uccu.org.ua/handle/123456789/352>. – Назва з екрана.
6. Ємець О. О. Операції та відношення над нечіткими числами / О. О. Ємець, Ол-ра О. Ємець // Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2008 – № 5. – С. 39–46.
7. Ємець О. О. Побудова математичної моделі однієї комбінаторної задачі упакування прямокутників з нечіткими розмірами / О. О. Ємець, Ол-ра О. Ємець // Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2008. – № 6. – С. 25–33.
8. Донец Г. А. Постановка и решение задачи о рюкзаке с нечеткими данными / Г. А. Донец, А. О. Емец // Проблемы управления и информатики – 2009. – № 5. – С. 65–76.
9. Емец О. А. Операции над нечеткими числами с носителем мощности континуум для моделирования в комбинаторной оптимизации / О. А. Емец, Т. А. Парфенова // Проблемы управления и информатики. – 2010. – № 2. – С. 86–101.
10. Емец О. А. Метод ветвей и границ для задач оптимизации на нечетких множествах / О. А. Емец, А. О. Емец, Т. А. Парфенова // Проблемы управления и информатики. – 2013. – № 2. – С. 55–60.
11. Зайченко Ю. П. Исследование операций: Нечеткая оптимизация : учеб. пособие / Ю. П. Зайченко. – К. : Выща шк., 1991. – 191 с.
12. Емец О. А. О слабой разрешимости и слабой допустимости нечетких линейных систем уравнений / О. А. Емец, А. О. Емец // Матеріали ІІІ Всеукраїнського наукового семінару «Комбінаторна оптимізація та нечіткі множини (КОНеМ-2013)», (Полтава, 30–31 серпня 2013 р.): тези дон. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – С. 27–35.
13. Фидлер М. Задачи линейной оптимизации с неточными данными / М. Фидлер, Й. Недома, Я. Рамик, И. Рон, К. Циммерманн. – М.-Ижевск : НИЦ «Регулярная и хаотическая динамика», Ин-т компьютерных исследований, 2008 – 288 с.
14. Емец О. А. Редукция нечетких чисел с дискретным носителем / О. А. Емец, А. О. Емец // Материалы Международной научной конференции «Интеллектуальные системы принятия решений и проблемы вычислительного интеллекта

(ISDMCI '2012)», (Евпатория, 27–31 мая 2012 г.): тез. докл. – Херсон : ХНТУ, 2012. – С. 361–362.

15. Iemets O. O. About the Problem of Growing of a Discrete Fuzzy Number Carrier during Algebraic Operations. / O. O. Iemets, O. O. Yemets' // XX International Conference Problems of Decision Making under Uncertainties: (Brno, Czech Republic, September 17–21, 2012): abstracts. – Kyiv. – P. 117–124.

УДК 004.91

О ДОСВІДІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗРОБКИ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ В ПУЕТ

Є. М. Ємець, к. ф.-м. н., доцент
ВНЗ Укоопсоюзу «Полтавський університет економіки і торгівлі»
yemetsli@mail.ru

В доповіді викладається досвід розробки та впровадження дистанційних курсів «Комп'ютера графіка», «Інформатика», «Системи підтримки прийняття рішень» для студентів напряму підготовки «Економічна кібернетика», «Економіко-математичні моделі та методи» для студентів напряму підготовки «Бізнес-адміністрування»; «Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті» для студентів напряму підготовки «Облік та аудит» в Полтавському університеті економіки і торгівлі.

Інформаційні джерела

1. Головний центр дистанційного навчання Полтавського університету економіки і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.el.puet.edu.ua/>. – Назва з екрана.

УДК 519.85

АЛГОРИТМ МОНОТОННОГО ІТЕРАЦІЙНИЙ МЕТОД РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ КОМБІНАТОРНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ІГРОВОГО ТИПУ НА ПЕРЕСТАВЛЕННЯХ

О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор;
О. В. Ольховська, аспірантка
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
lena@olhovsky.name

У [1–4] досліджено задачі комбінаторної оптимізації ігрового типу на переставленнях (ЗКОІТП) з обмеженнями на стратегії

одного гравця, в [4] запропоновано ітераційний алгоритм розв'язку даного класу задач. При його виконанні генерується послідовність наближених значень ціни гри, що прямують до точного її значення. Наближені значення можуть бути і більшими і меншими розв'язку, за таких ітераційних схем можуть повільно сходитися одержані послідовності тому вбачається доцільним розробити метод для ЗКОІТП, який давав би монотонну послідовність наближення до ціни гри. Для розв'язування ЗКОІТП з обмеженнями на стратегії одного гравця пропонується такий монотонний ітераційний метод (МІМ) пошуку ціни гри. Запропонований метод ґрунтується на ідеях монотонного методу (ММ) для розв'язування матричних ігрових задач [5]. У роботі [5] зазначено, що ММ дає змогу швидко отримати значення ціни гри із заданою точністю та оптимальну стратегію першого гравця, причому кількість кроків методу слабко залежить від вимірності задачі [5].

Опишемо МІМ як ітераційний процес, який дозволяє знайти v – ціну гри Γ_A , що задана матрицею $A' = (a'_{ij})$ вимірності $m \times n$ та множиною переставлень $E_{mv}(P^x)$ – стратегіями першого гравця.

На нульовому кроці перший гравець обирає довільне переставлення $x^0 = (x_1, x_2, \dots, x_m) \in E_{mv}(P^x)$, $\bar{\gamma}^0 = (0, 0, \dots, 0, 1, \dots, 0)$, де одиниця стоїть на місці номера x^0 в $E_{mv}(P^x)$. Визначається допоміжний вектор c^0 як вектор скалярних добутків стовпців матриці A' та вектору-переставлення x^0 , тобто $c_j^0 = \sum_{i=1}^m \sum_{t=1}^m \gamma^N a'_{ij} x_{it}$, $\forall j \in J_n$, $c^0 = (c_1^0, \dots, c_n^0)$, γ_i – ймовірність використання переставлення x_i .

Крок 1. Встановлюємо початковий номер ітерації N рівний 1, $N=1$.

Крок 2. Визначаємо $\underline{v}^{N-1} = \min_{j \in J_n} c_j^{N-1}$ та позначаємо $J^N = \{j_1^{N-1}, \dots, j_\gamma^{N-1}\}$ множини індексів, на яких досягається \underline{v}^{N-1} , тобто $J^N = \text{Arg min}_{j \in J_n} c_j^{N-1}$.